

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Moralia

Plutarchus

Francofurti, 1620

De fortuna Romanorum

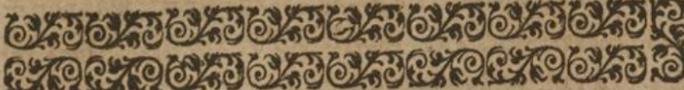
Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1372)

ἡμόμοσος ὅτι τὸ πόντος Ἰταλίας, καὶ θαλάσσιος φύλλοις ἐλάσας ἐφεφανωμένοις γεωργεῖν καὶ χορδύοντας, ἐκπίσει αὐτὴ πόλιν, καὶ ἐκδέσσειν Ἐλαοῦντα, ὡς Πυθοκλῆς Σάμιος ἐν τρίτῳ Γεωργικῶν. ΤΗΛΕΥ. Ὁ δὲ οὐρανὸς καὶ Κίρκης, ὅτι αὐτὴ ζήτησιν τὰ παρὰ πρὸς πεμφθεῖς, ἔμαθε πόλιν κείσασιν ἔνθα αὐτὴ γεωργεῖ ἐφεφανωμένοις καὶ χορδύοντας. ἡμόμοσος ὅτι Ἰταλίας, καὶ θαλάσσιος ἀρχαῖς τριπύλοισι κλάδους ἐφεφανωμένοις καὶ ὀρχήσει παρὰ πρὸς χορδύοντας ἐκπίσει πόλιν, ἀπὸ τῆς συσκευῆματος Πρίνιστον ὀνομάσας, ἢ Ῥωμαῖοι παρὰ γὰρ ὡς, Πραίνεσσαν καλοῦσιν, ὡς ἰσορῆς Ἀριστοκλῆς ἐν τρίτῳ Ἰταλικῶν.

A Quod cum ille in quadam Asia regione deprehendisset, urbem ibi condidit, & ab oleis Elæuntem appellavit. Hoc invenies scriptum in tertio libro Pythoclis Samij de rebus rusticis. TELEGONVS Vlyssis è Circe F. missus ad indagandum patrem, monitus est ut ibi urbem conderet, vbi terra gerentes agricolas saltare videret. cumque in quendam Italiae locū venisset, offendit Colonos ramis ilignis redimitos, choreis vacare. itaque urbem ibi condidit, & ab eventu Prinistum (est enim ilex Græcis prinos) nominavit. Romani eam urbem voce detorta Prænestæ appellant. Sic commemorat Aristocles libro B rerum Italicarum tertio.

PLVTARCHI

Dei tñs Ρωμαίων τύχης.

Ἰ πολλοὶς πολλάκις ἠγωνισμένη καὶ μεγάλους ἀγῶνας ἀρετῆ καὶ τύχης παρὰ ἀλλήλους μέγιστον ἀγωνίζον τὴ παρὰ τῆς Ρωμαίων ἡγεμονίας ἀξιοκαζόμενα ποτέρας γέροντες ἔργον, καὶ ποτέρα τὴ τηλικαύτως δυνάμιν γεγέννηκεν. οὐ γὰρ μικρὸν ἔσται τῆς περιγμομένη τῆς τοῦ μὲν τύχης, καὶ ἀπολόγημα παρὰ κατηρεῖδον κατηρεῖσται ὅτι ἀρετῆ μὲν, ὡς καλὸν, ἀνοφελές δὲ τύχης ὅτι, ὡς ἀδέσποτον μὲν, ἀγαθὸν δὲ. καὶ τὸ μὲν ἀκαρπὰ ποιῆν λέγουσι τὸ δὲ ἀπίστα δωρεῖσθαι. ἢ οὐκ οὐχὶ λέξῃ τῆς ἑτέρας τὴ Ρώμης παρὰ τελευτῆς, ἢ λισιτελέσασθαι ἀρετῆν εἰ τηλικαύτως τὸς ἀγαθὸς δέδρακεν ἀγαθὰ ἢ βέβαιότατον δὲ τυχεῖαν γέροντες ἢ δὲ τοσοῦτον ἀδέδωκε θεοῦσιν ἰων μὲν οὐκ ὀποιήτης, ἐν τοῖς διχα μέτρον, καὶ κατὰ λαογάδιον αὐτὰ γεγραμμένοις, φησὶν, ὁμοιοτάτων παρὰ γμα τῆς θοφίας τὴ τύχην οὐσαν, ὁμοιοτάτων παρὰ μὲν γίνεσθαι δημιουργῶν ἀξιοῖσιν ἀμφοτέρω, παρὰ κμοδοσιν ἀμφοτέρω, εἰς δόξαν ἀγαθῶν, εἰς δυνάμιν, εἰς ἡγεμονίαν. ἢ δὲ τὰ πολλὰ μὲν κινῶν δὲ ἀριθμοῦ μόνον, αὐτῶν τὴ γινώσκων ἡμῶν καὶ φέροντες τὰ πάντα φύσιν, οἱ μὲν τύχην εἶναι νομίζουσιν, οἱ δὲ θοφίαν. δὲ καλὸν ἢ τῆς Ρώμης καὶ ζήλων ὁ ἀνεστῶς λόγος ἀξίωμα παρὰ ἡμῶν. εἰ δὲ παρὰ μὲν ἑσθλὸν ἑσθλὸν αὐτὸ ὡς ἑσθλὸν καὶ θαλάσσης καὶ οὐρανοῦ καὶ ἄστρον, ποτέρον καὶ τύχην σιμῶσθαι ἢ καὶ παρὰ νοίαν. ἐγὼ δὲ, ὅτι μὲν εἰ καὶ παρὰ παρὰ ἀλλήλους αἰεὶ πολεμοῦσι καὶ ἀξιοφέρονται τύχης καὶ ἀρετῆς, παρὰ γε τηλικαύτως σὺμπηξιν ἀρετῆς καὶ δυνάμεως εἰκὸς ὅτιν αὐτῶν ἀπεισιστῶν σιμῶσθαι, καὶ σιμῶσθαι ὅτιν τελευτῶσιν καὶ σιμῶσθαι ἀρετῆς τὰ ἀνδραγαθῶν ἔργων ὅτι καλλίστην, ὀρθῶς ἑσθλὸν οἰομαί. καὶ νομίζω, κατὰ τὴν Πλάτων φησὶν ἐκ πυρὸς καὶ γῆς, ὡς ἀνακρίων τε καὶ παρὰ τῶν, γεροντέων τὴ σὺμπηξιν καὶ σιμῶσθαι, ἢ ἀπὸς γῆς μὲν, ὅτι μὲν καὶ γαστρίων αὐτῶν σὺμβολοῦσιν, πρὸς ὅτιν γεωμα, καὶ μορφῶν καὶ κινήσιν (αἱ δὲ ἐν μέσῳ φύσις, ὕδωρ καὶ ἀπὸ, μαλακῶσιν καὶ σιμῶσθαι, τῶν ἐκείνου ἀκρῶν ἀνομοιοτήτων σιμῶσθαι, καὶ ἀνεμίζαντο τῶν ὕλων δι' αὐτῶν) οὕτως ἀρετῆ καὶ ὅτιν Ρώμην ἀποδαλόμενος γέροντες μετὰ τῶν τύχης καὶ ἀρετῆς ἐκείνου καὶ σιμῶσθαι.

PLVTARCHI

De fortuna Romanorum commentariolus.

IRTVTI & Fortunæ, quæ multa sæpe numero & magna invicem certamina sustinuerunt, maximum in præsentia certamen est de Romanorum imperio, vtra eius autor fuerit, vtra tantam ei imperio potentiam pepererit. Vtra vicerit, ea magnum suæ præstantiæ testimonium, atque adeo magnum depellendi criminis, quod ei intentatur, argumentum reportabit. Accusatur enim virtus, ut pulcra quidem, cæterum inutilis quæ sit: fortuna, ut bona quidem, sed instabilis. & illius labores fructu, huius dona fide carere aiunt. Quis vero neget virtutem, si ei res Romana addicatur, longe utilissimam esse, quæ bonis tot bona parauerit? vel fortunam, si penes hanc victoria steterit, stabilissimam, cum quæ dedit, tanto iam tempore conseruauerit? Ion poeta in his quæ soluta oratione scripsit, Fortunam ait, & sapientiam, cum sint inter se dissimilimæ, simularum rerum effectrices esse. augent ambæ & ornant viros ad gloriam, potentiam, imperium evehunt. Quorsum attinet longam enumerationem instituere: ipsam quæ nobis omnia gignit atque profert naturam alii Fortunam esse arbitrantur, alii Sapientiam. Itaque præsens disputatio Romæ magnam suspiciendamque conciliabit dignitatem, si de ea id quod de terra, mari, cælo, sideribus solet fieri, disquirimus Fortunamne an providentiam autorem habeat. Equidem hoc me recte opinor censere, Fortunam & Virtutem, tametsi maxima & continentia inter se gerunt bella, tamen ad tanti compagem imperii atque potentia tantæ structuram pace composita conuuisse, humanorumque operum pulcherrimum communicatis operis absoluisse. Plato affirmat ex igni & terra, ut necessarijs primisque, vniuersum mundum coaluisse, ita ut & videri posset & tangi: terra grauitatē & stabilitatem cōferente, igni autem colorem, formam, motum: reliquis in medio interpositis naturis aqua, & aere mollientibus & restinguentibus, itaque extremorum dissimilitudinem compingentibus, atque fundamenta Romæ iecit Tempus cum Deo, Fortunam & Virtutem coniunxit atque commiscuit,

ut virtus
hominum
necesse
piternu
bentib
Sicut e
munda
mixta
preber
tatis
xum
pactis
turbat
ante qu
tis mag
etiam r
opportu
potenti
inter se
quis vel
ror ac m
res nacl
tes & p
rina reg
cui inno
in pacat
acto. que
instructo
fuisse, pro
verò tanq
cere mih
dites Vir
placidus
ruboris n
honoris
post se in
tem Virtu
Arma
Magn
hi aduer
permixtu
hostium.
aiunt, &
Fabij, &
Marium
Sczuola
Num & h
rem pulce
telis, & p
te obloq
sum? T
proficisc
Terror
Fortunæ
spes arrog
Non ea v
veltigij
guafertur
sed sicut S
transijt, sp
gigratiar
na Persis
set Maced
Egyptum
tulisset, &
Aigyp
Aigyp

τῶν ἢ Παλατῆα παρ' ἐργασίῃ, καὶ δεβαίνουσα τὸ Θύμ-
 βειν (ὡς εἰσιν) ἔθηκε τὰς πτέρυγας, ἔξέβη τὸ πείδιον, ἀπέλι-
 πε τὸ ἄπιστον καὶ παλίμβολον σφῆραν. ἔταως εἰσῆλθεν εἰς Ρώ-
 μῳ ὡς μύθοσα, καὶ τοιαύτη παρέστιν ὡς ἔπει τὴν δίκην. οὐ
 μὲν γὰρ ἀπευθῆκε, καὶ Πίνδαρον, ὅσπερ δίδυμον σφύρουσα πη-
 δάλιον, ἀλλὰ μάλλον Εὐνομίας. καὶ Πειθοῦς ἀδελφῆ, καὶ Προ-
 μηθείας θυγάτηρ, ὡς ἡρεα λογιῖ Αἰλκμάν. ὅτ' ὁ μνοῦ μῦθον
 ἐκεῖνο τῆς πλοῦτου χέρας ἔχει τὰ χεῖρας, ὅκ' ὁπώρας ἀεί-
 θα λούσης μεσόν, ἀλλ' ὅσα φέρει πᾶσα γῆ, πᾶσα ἢ θάλασσα,
 καὶ ποταμοὶ, καὶ μέταλλα, καὶ λιμνῆες, ἀφ' ὧν καὶ ῥύδιον ἔπι-
 χραυδῆ. λαμπερὸν ἢ καὶ δευροπέεις ἀνδρες ὅκ' ὀλίγοι μετ'
 αὐτῆς ὁράνται: Πομπήλιος Νουμάς ἐκ Σαβίνων, καὶ Πεί-
 σκος ἐκ Ταρκυνίων, οἳ ἐπὶ ἡλυδας βασιλεῖς καὶ ξένοις ἐπι-
 δρύσατο τοῖς Ρωμαῖοις θεοῖσι καὶ Παύλος Αἰμίλιος ἀπὸ
 Περσέως καὶ Μακεδόνων ἀπὸ τὸν στρατὸν ἄγων, καὶ νικῶν ἀδα-
 κρυὸν θριαμβῶν μεγαλῶν τὴν τύχην. μεγαλῶν ἢ καὶ Κα-
 κίλιος Μέτελλος ὁ Μακεδονικὸς γέρον, ἑσπ' τεσσάρων παί-
 δων ἑσπ' ἀπικῶν ἐκκομίζου, Κοίντου Βαναείκου καὶ Λα-
 κίου Διαδούμα, καὶ Μάρκου Μετέλλου, καὶ Γάϊου Κατωρα-
 είου, καὶ δυνεὶν γαμβρῶν ἑσπ' ἀπικῶν, καὶ θυγατεῖδων κρομμυ-
 μῶν ἔπιφανέσιν ἐξιστάσας καὶ πολιτείας. Αἰμίλιος ἢ
 Σκαυδρος, ἐκ ταπεινοῦ βίου καὶ ταπεινοτέρου γένους, χανὸς ἀί-
 δεστος ἐξέβη ἑσπ' αὐτῆς, παρ' ἧς φέρεται τῆς μεγάλου
 σινωεδρίου. Κορνῆλιον ἢ Σύλλαν, ἐκ τῶν Νικηπόλεως τῆς
 ἐταίρας ἀναλαβούσα καὶ βασιλεύσα χάλπων, ὑψηλότερον τὸ
 Κιμβρικῶν Μαρίου θριαμβῶν, καὶ τῶν ἐπὶ ἑσπ' ἀπικῶν
 ἔπιπῆθον, μοναρχίας καὶ δικτατορίας. ἀπικῆς ὅτ' τῆ
 τύχη μὲν τῶν παρ' ἑσπ' αὐτῶν εἰσποίει, βοῶν καὶ τὸ Οἰ-
 δίποδα τὸ Σοφοκλέους, Ἐγὼ δὲ ἐμῶν τὸν παῖδα τῆς τύχης
 νέμω. καὶ Ρωμαῖσι μὲν Φήλιξ ὠνομάζετο, τοῖς ἢ Ἕλλησι οὐ-
 τως ἔγραψε, ΛΟΥΚΙΟΣ Κορνῆλιος Σύλλας ἐπαφροδί-
 τος, καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ἐν Χαίρωνείᾳ ἔσπ' αμα, καὶ τὰ τῶν Μιθρι-
 δαπικῶν, οὕτως ἔπιπῆθον, καὶ εἰκότως: πλείστον γὰρ Ἀ-
 φροδίτης οὐ νύξ, καὶ Μένανδρον, ἀλλὰ τύχη μετέσχηκεν. ἄρ'
 οὖν ταύτῃ τῆς ἐρχοῦ ποιησάμενος οἰκίαν, ἑσπ' τῆς τύ-
 χης ἐπαχρητο μῦθους ἀδελφῶν Ρωμαῖοις ὡς τῆς τύχης πλέον
 ἢ τῆς ἐξέτης νέμοντας: ἐξέτης μὲν γὰρ παρ' αὐτοῖς, ὅτ' καὶ
 μετὰ πολλοῖς χρόνοις ἰερόν ἰδρύσατο Σκιπίων ὁ Νομυρῆ-
 νος, εἴτα Μάρκελλος ὁ Οὐίρτουλις τε καὶ Οἰνώεις παρ' ἑσπ'
 ἀρ' ἀδελφῶν. καὶ ὁ τῆς Μέντης καλουμένης (γνώμης ἀνο-
 μίζου) Σκαυδρος Αἰμίλιος, παρ' ἑσπ' Κιμβρικῶν τοῖς χρό-
 νοῖς γεροντός. ἢ δὲ τότε λόγων καὶ ἑσπ' αὐτῶν καὶ τωμυλίας παρ' ἑσπ'
 ρυεῖσιν εἰς τὸ πόλιν ἤρξαντο σεμνῶν καὶ τοιαύτα. ἑσπ' αὐτῶν ἢ μέ-
 γρη καὶ νῦν ἰερόν ὅκ' ἐστίν, ὅσπερ ἑσπ' αὐτῶν, ἢ καρτερίας,
 ἢ μεγαλοψυχίας, ἢ ἐγκρατείας ἀλλὰ τὰ γὰρ τῆς τύχης ἰερόν,
 λαμπερὸν καὶ παλαῖον, καὶ ὁμοῦ τῶν παρ' ἑσπ' αὐτῶν καταμεμ-
 γμένα τῆς πόλεως θεμελίους γέρονε. παρ' ἑσπ' αὐτῶν γὰρ ἰδρύσ-
 ατο τύχης ἰερόν Μάρκιος, Ἀγκυρῶν ὄνομα θυγατεῖδος, καὶ τε-
 τάρτος ἀπὸ Ρωμαῖοις ἡρόδμος βασιλεύς: καὶ τὰ γὰρ ποῦ τῆ
 τύχην τῆς ἀνδρίας παρ' ἑσπ' αὐτῶν, ἢ πλείστον εἰς τὸ νικῶν τύχης
 μέτεσι ὅτ' τῆς γυναικείας τύχης κατεσθλάσαντο παρ' ἑσπ'
 Καμίλλου, ὅτε Μάρκιον Κορριολάνον ἐπαχρητο τῆς πόλεως Οὐο-
 λούσους ἀπεβέβησαντο τὰ τῶν γυναικῶν παρ' ἑσπ' αὐτῶν
 γὰρ αὐτὰ παρ' ἑσπ' αὐτῶν μὲν τῆς γυναικῆς καὶ τῆς μη-
 τῆς αὐτῆς, ἔξελιπάρησαν καὶ κατεργάσαντο φείσασθαι τῆς πόλεως, καὶ τῶν στρατῶν τῶν βαρβάρων ἀπαγαγεῖν.

A postquam transmissio Tiberi ad Palatium appropin-
 quavit, alas deposuit, talaria exiit, ac infideli & ver-
 fatili illo globo missio facto, ita Romam intrauit, ut
 mansura. ac talis iam adest ad iudicium. non enim
 incerta est, qualis apud Pindarum, neq; geminum
 versat gubernaculum. sed rectius dicitur Iustitiae &
 Suadae foror, ac Providentiae (siquidem ea est Pro-
 methea) filia: quomodo genus eius Alcman descri-
 bit. Illud vero omnium sermonibus celebratum co-
 rni in manu habet, non frugibus temper flo-
 rentibus refertum: sed largissime omnia profun-
 dens, quae omnis terra, omne mare, omnia flumina,
 B metalla, portusque ferunt. Illustres autem & pra-
 clari viri haud pauci eam comitantes videntur.
 Pompilius Numa a Sabinis, & Priscus a Tarquiniis,
 quos Fortuna advenas & peregrinos in folio Ro-
 muli collocavit. item Aemilius Paulus a Perseo &
 Macedonibus exercitum nullo vulnere laesura, vi-
 ctoriamque nullo partam fletu reportans, trium-
 phum ducens Fortunam magnopere predicat. Idem
 & Caecilius Metellus facit, Macedonicus ille senex,
 a quatuor filiis consularibus elatus: Q. Balearico, L.
 Diademato, seu Vittato, M. Metello, & C. Capra-
 rio: nec non duobus generis consularibus, & nepo-
 tibus, qui rebus gestis, ac magistratibus in republica
 C obitis erant illustres. Tum Aemilius Scaurus, qui ex
 abiecta vita & ignobili familia novus homo eleua-
 tus a Fortuna eo est, ut princeps senatus legeretur.
 Eadem Corneliu Syllam e gremio Nicopolis scori-
 ti sublatum, supra Cimbricos Marii triumphos &
 septem eius consulatus extollens, vnus in rempub.
 potestate ac dictaturis affecit. qui sane palam se &
 res a se gestas Fortunae in adoptionem dedit, cla-
 mans cum Oedipo Sophocleo,
Ego me ipsum puto Fortunae filium.
 & Romana quidem voce Felix appellabatur. ad
 D Gracos autem sic scribebat: L. CORNELIVS SYL-
 LA VENVSTVS. actropheta cum que apud nos sunt
 Cheronee, tum Mithridatica, sic inscripta sunt.
 Neque id abs re. nam Veneris maximam partem
 non, ut visum Menandro, nox, sed Fortuna capit.
 Proinde ab hoc orsurus aliquis initio patrocinium
 Fortunae opportunum, ipsos in testimonium voca-
 uerit Romanos: ut qui plus Fortunae quam Virtu-
 ti detulerint. Virtutis enim apud eos sero, & longo
 ab vrbe condita tempore fanum posuit Scipio Nu-
 mantinus. deinde Marcellus Virtutis & Hono-
 ris. ac Mentis dedicavit Aemilius Scaurus, qui bel-
 li Cimbrici tempore vixit: cum iam Sophistis &
 E oratorum argutiis in urbem illapsis istas res ma-
 gnis ferre laudibus cepissent. Sapientiae in hunc vs-
 que diem templum non est, neque Temperantiae,
 aut Tolerantiae, aut Magnanimitatis, aut Conti-
 nentiae. Fortunae vero templa sunt splendida & an-
 tiqua, ac tantum non cum primis Romae funda-
 mentis posita. Primus Fortunae templum dedicavit
 Ancus Marcius forore Numae natus, quartus a Ro-
 mulo rex. videturque Fortunam cognominem fecit
 se fortitudini, cui ad obtinendam victoriam fortu-
 na plurimum confert. Muliebris Fortunae templum
 ante Camillum Romani fecerunt, quo tempore
 F Marcium Coriolanum Volscos aduersus urbem ad-
 ducentem mulierum opera averterunt. nam mulieres
 vna cum matre eius & vxore legationem obeun-
 tes, exorauerunt hominem, impetraueruntque ut
 vrbi parceret, & exercitum barbarorum abduceret.

Ferunt
 hanc v
 vrbis d
 quam
 pondus
 traxit,
 & Om
 loco, v
 ti no
 temp
 ad Tit
 omnia
 hortis
 hanc qu
 uiam eue
 (alioqui
 ciare.)
 di causa
 vertente
 rem supe
 omnibus
 risque po
 quod ex
 bant mor
 cum neq
 sceretur,
 tem ad of
 gationi fl
 videret, d
 dit, inquit
 metue, se
 confiden
 nam. ade
 nauiganti
 enti ad
 imponete
 vites seg
 gam Pom
 deret Pom
 lius huius
 lit, & anno
 gerendum
 pionis, gra
 tanquam
 fellus est
 Hittio, M.
 manibus,
 ercibus in
 iis superst
 fastigium
 temp. vic
 Panfa vic
 exercuit. i
 na impu
 imperator
 esset Cae
 miliarissim
 tudine An
 fuit, & per
 rarum, atq
 gallorum,
 discessisse.
 te gloriati
 ia. h
 παρ' ἑσπ'
 ἀπαλατῆ

Ferunt simulacrum Fortunæ, dum dedicaretur, hanc vocem emisisse: Pie me ô matronæ ciues lege vrbis dedicauistis. Quin & Furius Camillus, postquam Gallicum exstinxit ignem, Romamq; ad auri pondus in trutina examinatum de lance & libra detraxit, neq; Prudentiæ neq; Fortitudinis, sed Famæ & Ominis templum locauit ad Nouam viam eo in loco, vbi aunt ante bellum M. Cædicio ambulanti noctu vocem oblatam, quæ iuberet breui post tempore bellum Gallicum exspectare. Quæ verò ad Tiberim dedicata est Fortuna Fortis, scilicet vi omnia vincendi prædita, & generosa, ei fanum in hortis populo à Cæsare legatis ædificauerunt, quòd hunc quoque fauore Fortunæ ad summam potentiam euectum iudicarent. quòd & ipse testatus est. (alioquin eni n̄ puduisset me isthuc de eo pronunciare.) Nam cum à Brundusio Pompeij persequendi causa soluisset pridie Nonas Ianuarij, hyeme iam vertente: tuto traiecit pelagus, Fortuna tempestatem superante. Pompeium autem cum reperisset omnibus cum copiis ibi desidentem, ac terræ marisque potentem, ipse vix parti alicui earum par, quòd exercitus quem Antonius & Sabinus ducebant moraretur, ausus est paruo lembo conscenso, cum neq; à domino nauis neq; à gubernatore agnosceretur, pro seruo alicuius habitus, auchi. cum autem ad ostium fluminis acriter repugnantibus navigationi fluctibus consilium mutare gubernatorem videret, detracto à capite tegmine, seipsum ostendit, inquiens: Perge vir fortis, aude, neq; quicquam metue, sed vela Fortunæ da, ventumque excipe confidens, quia Cæsarem vehis & Cælaris fortunam. adeo certus animi erat Cæsar, Fortunam sibi nauiganti, peregrinanti, belligeranti, aciem instruenti adesse: cuius essent partes mari tranquillitatem imponere, æstatem hyemi, celeritatem tardissimis, vires segnissimis, & (quod his est incredibilis) fugam Pompeio, Ptolemæo cædem hospitibus: vt & caderet Pompeius, neq; pollueretur Cæsar. Quid? Filius huius, is qui primus Augusti cognomentum tulit, & annos LIV imperauit, nonne cum nepotem ad gerendum bellum emittens fortitudinem ei Scipionis, gratiâ Pompeij, suam fortunam optaret, sui tanquam insignis operis opificem Fortunam professus est? hæc scilicet eum Ciceroni, Lepido, Panse, Hirtio, M. Antonio imposuit, eorumque victoriis, manibus, rebus præclare gestis, classibus, bellis, exercitibus in sublime extulit, istisque deiectis vnum iis superstitem fecit eum, qui opera eorum ad hoc fastigium conscenderat. Augusto enim & Cicero remp. consiliis gubernauit, & Lepidus militauit, & Panfa vicit, & Hirtius cecidit, & Antonius libidines exercuit. ipsamque ego Cleopatram Cæsaris fortunæ imputo, ad quam veluti ad crepidinem tantus imperator naufragium fecit atque elisus est, vt solus esset Cæsar. Memoria proditum est, cum inter se familiarissime viuerent, adsiduaq; vterentur consuetudine Antonius & Cæsar, qui deinde Augustus fuit, & per ocium sæpenumero certamen pilæ, tesserarum, atque etiam animalium, vt coturnicum vel gallorum, instituerent, semper victum Antonium discessisse. & quendam amicorū, qui vaticinādi arte gloriaretur, libere dixisse Antonio, & monuisse:

ἵνα ἢ μόνος Καίσαρ. λέγεται δὲ, πολλῆς οἰκειότητος αὐτοῖς καὶ συνηθείας ὑπερχούσης, πολλάκις χροαζόντων εἰς παιδιὰν σφαίρας ἢ κύβων, ἢ τῆ Δία θρησμάτων ἀμίλλης, οἷον ὀρτύγαν, ἀλεκτριναίαν, αἰνικαίμυρον Ἀντωνίου ἀπαλλάττειν καὶ πῖνα τῷ πατρὶ αὐτὸν ἐπὶ μαρτυρίας σεμνωμένον, πολλάκις παρρησιάζεσθαι, καὶ νοσητεῖν,

τότε λέγεται τὸ ἀγαλμα τῆς ψυχῆς ἀμα τῷ καθιερωθῆναι, Φωνίῳ ἀφείναι, καὶ εἰπεῖν, Οὐδὲν με πόλεως νόμῳ γυναικὲς ἀγαθὰ κατεδύσαθε. καὶ μὲν καὶ Φούριος Κάμιλλος, ὅτε τὸ Κελτικὸν ἐσβέσε πῦρ, καὶ τῷ Ρώμῳ ἀπὸ τῶν χρυσῶν κεκλιμένῳ ἀπὸ ζυγῶν καὶ τῆς πλαστῆρος κατελείπει, οὐτ' ἄβουλίαν οὔτε ἀδρείαν, ἀλλὰ φήμης ἰδρύσασθαι κληδόνος ἐκεῖ τῷ κατὰ ὁδὸν, ὅπου φασὶ παρὰ τῆς πόλεως Μάρκῳ καὶ Δεκίῳ βαδίζοντι, νύκτωρ Φωνίῳ θύεσθαι κελθούσαν ὀλίγην χροῖαν Γαλατικὸν πόλεμον παρὰ δὲ παρὰ τῷ ποταμῷ τῷ χυμῷ ἢ Φορβίῳ καὶ καλοῦσιν (ὅπως ἐστὶν ἰχθυῶν, ἢ θρηστυκίῳ, ἢ ἀδρείαν) ὡς ὁ νικητικὸν ἀπὸ τῶν κρατῶν ἔχουσαν. καὶ τὸν γε ναὸν αὐτῆς ἐν τοῖς ὑπο Καίσαρος τῷ δήμῳ καταλειφθεῖσι κηποις ἀκαθάρτους, ἠγροῦμενοι καὶ κείνον εὐτυχία θύεσθαι μέγιστον, ὡς αὐτὸς ἐμάρτυρησε. παρὰ δὲ Γαίου Καίσαρος ἠδὲ αὐτῷ αἰεὶ εἰπεῖν, ὡς ὑπερὸς εὐτυχίας ἤρθη μέγιστος, εἰ μὴ τοῦτ' αὐτὸς ἐμάρτυρησεν. ἐπεὶ γὰρ ἀπὸ Βρεταντίου Πομπηίου διώκων ἀνήρθη παρὰ μίαν ἡμέραν Ἰανουαρίων, χειμῶνος ἐν Ἑσπείῳ ὄντος, ὁ μὲν πέλαγος ἀσφαλῶς διεπέρασεν, τῆς τύχης τὸν κατὰ τὸν ἄρτεμῆος. ἄρτων δὲ τὸν Πομπηίου ἀδελφῶν, καὶ πολλῶν μὲν ἐν γῆ, πολλῶν δὲ ἐν θαλάσῃ, μὲν πασῶν ἀμα τῷ δυνάμεων κατεζόμενον αὐτὸς ὀλιγὸς ὢν, τῆς μὲν Ἀντωνίου καὶ Σαβίνου στρατῶν ἀπὸ βραδυούσης, ἐτόλμησεν εἰς ἀκάποιον μικρὸν ἐμβᾶς, καὶ λαθῶν τὸν τε ναύκληρον καὶ τὸν κυβερνήτην ὡς ἕνος θεράπων ἀναχθῆναι σκληρῶς δὲ παρὰ τὸ ῥόδιμα τῆς ποταμοῦ ἠγρομένης αἰνιμεταβάσεως καὶ κλύδωνος ἰχθυῶν, μεταβαλλόμενον ἐρᾶν τὸν κυβερνήτην, ἀφείλεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὸ ἱμάτιον, καὶ ἀναδείξας ἑαυτὸν, Ἰθι (ἔφη) θύεσθαι, τόλμα, καὶ δέδωκε μῆτιν, ἀλλὰ ἐπιτίδου τῆς τύχης τὰ ἴσια, καὶ δέχου ὁ πᾶνμα, τὰ πᾶντα πεισῶν, ὅτι Καίσαρα φέρεις καὶ τῷ Καίσαρι τύχην. οὕτως ἐπέπεισο τῷ τῷ αὐτῷ συμπλεῖν, σωμαποδημεῖν, συστρατεύεσθαι, συστρατηγεῖν ἢ ἔργον ἢ γαλιώλῳ μὲν ἐπιτάξαι θαλάσση, θέρως δὲ χειμῶνι, τάχος δὲ, τοῖς βραδυτάτοις, ἀλκίῳ δὲ, τοῖς ἀθυμοτάτοις. ὁ δὲ τούτων ἀπιστότερον, φυγῆ Πομπηίου, καὶ Πολεμῶν ξενοκτονία, ἵνα καὶ Πομπηίου πέση καὶ Καίσαρ μὴ μαιβῆ. τί δὲ; οὗτου μὲν ἕως, παρὰ τὸν δεῖνα ἀναγρόφθεις Σεβασῶς, ἀρξᾶς τέσσαρα καὶ πεντήκοντα ἔτη, ὅτε αὐτὸς ἐκπέμπων τὸν θυγατείδου ἐπὶ στρατείαν ἠύξατο τοῖς θεοῖς, ἀδρείαν μὲν αὐτῷ δυνάει τῷ Σικπιώνος, ἄνοιαν δὲ τῷ Πομπηίου, τύχην δὲ τῷ αὐτῷ; κατὰ τὸν ἔργῳ μεγάλῳ δημιουργῶν ἐπιγράφας ἑαυτῷ τῷ τῷ τῷ, ἠὲ αὐτὸν ἐπιτίθεισιν Κικέρωνι, καὶ Λεπίδῳ, καὶ Πάσῳ, καὶ Ἰρπίῳ, καὶ Ἀντωνίῳ, καὶ Μάρκῳ, ταῖς ἐκείνων θρησείας καὶ χροῖαι καὶ νίκαις, καὶ σόλοις, καὶ πόλεμοις, καὶ στρατοπέδοις ἠγροῦμενοι παρὰ τὸν εἰς ὑψος ἀρασσα καὶ καταβαλοῦσα, τούτοις ἀναδύσαι μόνον, δι' ὧν ἀνέβη μόνον, κατέλιπεν. ἐκεῖνη γὰρ ἐπολιτεύετο Κικέρων, καὶ Λεπίδος ἐστρατήγει, καὶ Πάσας οἰκία, καὶ Ἰρπίος ἐπιτίθει, καὶ Ἀντωνίου ὑβρίζον.

Ἐγὼ γὰρ καὶ Κλεοπάτραν τῆς τύχης Καίσαρος ἤθημι, παρὰ τὸν ὡς ἔρμα κατέδου καὶ συνετελεῖθη τηλικότος ἀδελφάτωρ,

sed viden' quanto me subsequaris spacio? nam nisi A
 ego tum benignitate & humanitate mea adfuissem,
 sed deseruissem ac prodidissim infantes, qui tu existi-
 ftere & elucescere potuisses? si tum non femina be-
 stia superuenisset, inflammata lactis copia & impe-
 tu, magisq; requirens quod aleret ipsa, quā quo ale-
 retur, sed fera aliqua plane & esuriens: non iā pulcre
 ista essent regiz, templa, theatra, ambulationes, fo-
 ra, archiua: pastores essent, casa, stabula, Albanum,
 aut Etruscum, aut Latinum virum dominum agno-
 scentia. Sane principium vt in omnibus rebus ma-
 ximi est momenti, ita praesertim in condenda vrbe.
 atqui id praebuit Fortuna, quae conditorē vrbis salu-
 te donauit & conseruauit. nam virtus Romulū ma-
 gnum fecit: Fortuna eo vsque custodiuit, dum ma-
 gnus fieret. Enimvero ipsum quoq; Numę regnum,
 quod durauit diutissime, constat admirabili guber-
 natū fuisse Fortunae prosperitate. Quod enim Ege-
 ria, vna de Dryadibus nymphis, dea docta, ob amo-
 rem cum Numa consueuerit, eumque in instituen-
 da & conformanda rep. adiuuerit, fabulosius fortas-
 sis est. nam & alij qui deas habuisse vxores, ab iisve
 dilecti fuisse dicuntur, Peleus, Anchises, Orion, E-
 mathion, vitam nō admodum ex animi sententia &
 citra molestiam exegerūt. Sed Numa videtur reuera
 bonam fortunam habuisse cōubernalem, & colle-
 gam, quae tanquam in turbulento aestu, conturbato-
 que mari, in vicinorum ac finitimorum odiis atq; in-
 inimicitijs vrbe exagitatā & inflammatā innume-
 ris laboribus ac diffidiis amplexa, iras & inuidias ad-
 uersariorum tanquā ventos sedauit, & sicut mare di-
 citur alcyonum partus in tempestate excipere, con-
 seruare, ac fouere: ita rerum tranquillitatem Romae
 circumdās, statumq; bellorum, morborum, pericu-
 lorum, & terrorum experte, recens collecto populo
 & varie concusso occasionē praebuit radices agendi,
 ciuitatemq; constituendi per ocium tuto atq; citra
 impedimentum. Quemadmodum enim nauis one-
 raria aut triremis icibus & vi multa compingitur,
 malleis, clauis, cuneis, ferra, securibus adhibitis: cō-
 pactam autē stare ad certum tempus necesse est, &
 coalescere, dum vincula roborentur, & clauis firmē-
 tur: quōd si recenti adhuc & lubrica cōpage in mare
 deduceres, omnia concussu fathiscerent, & aquam
 admissura essent. ita Romam primus cōditor & opi-
 fex ex agrestibus hominibus & pastoribus compo-
 nenstanquam ex validis roboribus, haud exiguos
 tolerauit labores, neq; leuia bella & pericula susti-
 nuit, necessitate compulsus obsistētes origini ac in-
 stitutioni eius propulsare. Secundus autem tempus
 nactus, benignitate Fortunae, spacium Vrbi coale-
 scendi & se confirmandi largitus est, multum pacis
 adeptus, multū ocij. Si verō tum temporis Porsena
 aliquis Etrusca castra exercitumq; muris admouisset,
 aut bellicosus aliquis defectione facta Marfus,
 inuidusve & cōtentiosus Lucanus, quales postero-
 ribus temporibus exstiterunt Mulus, aut ferox ille
 Silo, aut vltima Syllae xrumna Telestinus, qui quasi
 vna data testera totam armauit Italiam, philoso-
 phum Numam tubis circumsonasset immolantem
 & deos comprecantem: nullo modo principia vr-
 bis resistere tanto potuissent aestui atque motui, F

ἀλλ' ὅρας πόσον ὑπερείς μου; εἰ γὰρ ἐγὼ τότε μὴ παρηκολού-
 θησαρχησὴ καὶ φιλοφρόνωνος, ἀλλ' ἀπέλιπον καὶ ἠεθη-
 κάμην τὰ νήπια, σὺ πῶς αὐτῶν καὶ πόθεν ἐξέλαμψας;
 εἰ τότε μὴ θῆλυ θηρίον ἐπῆλθε φλεγμῶνον ὑπὸ πληθῆσι
 καὶ φορῶν γάλακτος καὶ τραφισσομένου δέομένου μάλλον ἢ
 φρέφοντος, ἀλλ' ἀνήμερόν τι τελέως καὶ λιμῶτον, οὐκ αὖ
 ἐπινοῶ τὰ καλὰ ταῦτα βασιλεία καὶ ναοὶ, καὶ θέατρα, καὶ
 αἰεπάτοι, καὶ ἀγροὶ, καὶ δεχεῖα, βοτῆρες καὶ καλύ-
 βαι καὶ σταθμοὶ νομέων ἦσαν, Ἀλβανόν, ἢ Τυρρῶνιν, ἢ Λα-
 τῖνον ἀνδρα δεασσόντιω πρεσβυμοιῶτων. δεχηθὴ μὲν δὴ θ
 μέγιστον ἐν πόρῃ, μέγιστα δὲ ἐν ἰδρύσει καὶ κτίσει πόλεως.
 ταῦτιω δὲ ἡ τύχη παρέχε, σώσασα καὶ φυλάξασα, τὸν
 κτίστην. ἡ μὲν γὰρ δεχθὴ μέγιστον ἐποίησε Ρωμύλον, ἡ τύχη
 δὲ ἀρχὴ τῶν ἡμέρων μέγιστον, ἐτήρησε. καὶ μὲν τῶν γε
 Νουμά βασιλείαν πολυχρονιωτάτῃω ἡμοιούτω, ὁμολοῦ-
 γουμῶνως δὲ τυχεῖα διεκλυβέρησε θαυμαστῇ. ὁ μὲν γὰρ Ἐ-
 γερίαν πινὰ νυμφῶν μίαν δρυάδων, δαίμονα σοφίω, ἐ-
 ρωπὴ τ' αἰδρὸς ἐν στωισίω ἡμοιούτω, ἠεπαμδαγα-
 γεῖν, καὶ συζηματίζειν τῶν πολιτείαν, ἴσως μὲν ἠεθε-
 σερόν ἐστὶ. καὶ γὰρ ἄλλοι λεγόντες ἀφασθα γάμψον θεῖον,
 C καὶ θεοῖς ἐρασιμοὶ ἡμέρων, Πηλεῖς καὶ Ἀγχίση καὶ
 Ὠεῖωνες καὶ Ἡμαθίωνες, οὐ πόρῃτος ἀγαπητῶς οὐδὲ
 ἀλύπτως διεβίωσαν. ἀλλὰ Νουμάς ἔοικε τῶν ἀγαθῶν
 τύχῃω ἔχειν ὡς ἀληθῶς στωοικῶν καὶ στωεδρον καὶ στω-
 ἀρχουσαν ἢ, κατὰ αὐτῶν ἐν κλύδωνι πολερῶ, καὶ τετρασημέ-
 νω πελάγῃ, τῇ τῶν πρεσσοίκων καὶ γάτων ἔθρα καὶ χα-
 λεπότητι, τῶν πόλιν φερεμῶν καὶ φλεγμῶνουσαν ὑπὸ
 μυεῖων πόρων καὶ διχρασσιῶν ἠεραλαβοῦσα, τῶν μὲν αὖ-
 πιτεταγμένους θυμοῖς καὶ φθόνους, ὡς αὐτῶν πινῶματα, κατέ-
 σθεσεν οἷα δὲ φασὶ τῶν ἀλκύνων λοχίας ἠεραδεξάμέ-
 D νῶ τῶν θάλατταν ἐν χειμῶνι σώζειν καὶ στωεκπῆθω εἰδῶ,
 ποιούτῃω ἀναχαμῆν καὶ αἰετῆσασα πρεραγμάτων γα-
 λῶν, καὶ ἀπόλεμον καὶ ἀνοσον καὶ ἀκίνδυνον καὶ ἀφο-
 βον, νεοσαθεὶ δὴ μῶ καὶ κρεδαμνομῶν παρέχε ρίζωσα καὶ
 κατῆσῆσα τῶν πόλιν, αὐξαμομῶν ἐν ἡσυχίω βεβαῖως
 καὶ ἀνεμπόδῃτως. ὡς αὐτῶν γὰρ ὀλκῆς ἢ τεσέρῃς ναυπηγεῖται
 μὲν ὑπὸ πληθῶν καὶ βίας πολλῆς, σφύρας καὶ ἠλοῖς ἀ-
 ρεασομῶν καὶ γρομῶμασι καὶ ἠοῖσι καὶ πελέεσι, ἡμομέ-
 νῶ δὲ, εἴηαι δὲ καὶ παγῶναι σύμμεθρον χρονον, ἔως οἷτε
 δεσμοὶ καὶ τοχοὶ ἡμῶνται, καὶ στωήτῃω οἱ γρομοὶ λαβω-
 E σιν ἔαν δὲ ὑρεῖς ἐπὶ καὶ αἰετολιθαῖμοισι τοῖς δεμῶσι κα-
 ταπαδῆ, πόρῃτα χαλάσει ἀραπῆραθῆτα καὶ δεξεται
 τῶν θάλατταν οὕτω τῶν Ρώμῃω ὁ μὲν αὐτῶν δεχθὴ
 καὶ δημιουργῶν ἐξ ἀγρίων καὶ βοτῆρων, ὡς αὐτῶν ἐν δρυά-
 δων κρεπατῶν στωισαμῶν, οὐκ ὀλίγῃς πόνοις ἔχει, σὸ δὲ
 μικροῖς ἀπῆσει πολέμοις καὶ κινδύοις, ἐξ ἀνάγκης ἀ-
 μωμῶμῶς τῶν ἀπῆσαμῶν πρερῶ τῶν ἡμεσῶν καὶ ἰδρῶσιν
 αὐτῆς. ὁ δὲ δδύτερος, ἠεραλαβῶν χρονον ἐπέχε πῆσαι καὶ
 βεβαῖωσα τῶν αὐξῶσιν τῇ δὲ τυχεῖα, ὅτι λαβῶμῶν πολλῆς
 μὲν εἰρήνης, πολλῆς δὲ ἡσυχίας. εἰ δὲ τότε Ποροῖνας πῆ
 ὅτι βεσειε Τυρρῶνικῶν χῆρα καὶ φρατόπεδον ἠεραθῆσας
 τείχεσιν ὑρεῖς ἐπὶ καὶ κρεδαμνομῶν, ἢ πῆς ἐν Μαροσῶν ἀποσῶν
 καὶ φιλονεκίας, ἀπῆρ δὲ στωεῖς καὶ πολεμοποῖος, οἷος ὑπερῶν
 Mέγλιος, ἢ Σίλων ὁ φρασῶς, ἢ τῶν ἔρατον Σύλλα πάλαι
 σμα, ἢ Τελεσῆνος, ὅς αὐτῶν ἐνός στωήματα ὀλίω ἐξοπλίζων
 τῶν Ἰταλίαν, τὸν φιλόσοφον Νουμῶν αἰεσεῖα λπῆζε
 ἡοῖνται καὶ πρεσσοχῶμῶν, οὐκ αὖτῶν αὐτῶν τῆς πόλεως
 δεχηθὴ πρερῶ σαλῶν καὶ κλύδωνα ἠεσοῦτον,
 Freinthen. 2. 110
 18. 6.

ὅσδε εἰς θ' ἀνδρίαν καὶ πλήθος ἐπέδωκαν· νῦν δὲ, ὡς εἴκει, τὸ πρὸς τὴν ὑστερον πολέμοις ὡς ἀσκήσις ἐφόδιον Ρώμη-
 οῖς ἢ τότε εἰρήνην ἡμέρασι. καὶ καθάπερ ἀθλητῆς, ὁ δῆμος
 ἐκ τῆς καὶ Ρώμῳ ἀγώνων ἐν ψυχῇ χρόνον ἐτῶν πέντε
 καὶ τετρακόντα σωμασκήσας, τὴν δυνάμιν, ἀξιόμαχον
 καθάρσασα τοῖς ὑστερον ἀπίστατομοῖς. ὅσδε γὰρ λιμὸν, ὅσδε
 λοιμὸν, ὅσδε ἀφορίαν γῆς, οὐδ' ἀλείαν ἕνα ἄλλοις ἢ χιμῶ-
 νος ἐν τῷ τότε χρόνῳ ὡς ἀλυπτήσιν τῷ Ρώμῳ λείπονται,
 ὡς οὐκ ἀποφάντες βουουλίας, ἀλλὰ θείας τύχης ἐπιτρο-
 πευούσης τῆς χαρῶν ἐκείνων. ἐκλείδῃ δ' οὖν τότε καὶ τὸ
 Ἰανουδίου πύλον, ὁ πολέμου τύχῃ καλοῦσιν ἀέωγε μὲν γὰρ
 ὅταν ἡ πόλις, κλείεται ἡ εἰρήνης ἡμοῦδος, Νεμῶ δ' ἀ-
 ποθανόντος ἀνέωρε, τὴν πρὸς Ἀλβανούς πολέμου σύρρα-
 γῆτος. εἶτα μυρίων ἄλλων συνεχῶς ὑπολαμβανόντων,
 πάλιν δ' ἐτῶν ὀγδοήκοντα καὶ τετρακόντων ἐκλείδῃ, καὶ τὸ
 πρὸς Καρχηδονίους πολέμοι, εἰρήνης ἡμοῦδος. Γαίου Ἀ-
 υλίου καὶ Τίτου ὑπάτων. μετ' ὅτε τὸν ἐμαυτὸν, αὐτὸς ἀ-
 νέωρε, καὶ διέμειναν οἱ πολέμοι ἀρχὴν ἐν Ἀκτίων ἰκίνας Καί-
 θρος. τότε ἡ ἤρησε τὰ Ρώμηων ὅπλα χρόνον οὐ πολὺ. εἰ
 γὰρ ἀπὸ Κενταύρου παρὰ καὶ Γαλατίας σύρραγῆσιν
 Γερμανοῖς, συνετάραξαν τὴν εἰρήνην. ἀλλὰ ταῦτα μὲν
 ἡ ψυχῆς τῆς Νουμᾶ περιεσφύριται μὲν τύχη. τὴν δὲ τύχῃ
 καὶ οἱ μετ' ἐκείνων ἐθαύμασαν βασιλεῖς, ὡς πρὸ πόλιν
 καὶ Ἰδύων, καὶ Φερέπολιν τῆς Ρώμης ἀληθῶς, καὶ Πίνδα-
 ρον. ἔξῃ δ' οὕτω θεωρεῖν. ἰερόν ἐστιν ἄρετῆς ἐν Ρώμῃ ἡ-
 μάρονον, ὁ Οὐίρτοπος αὐτὸν καλοῦσιν, ἀλλ' ὅφει καὶ μετὰ
 πολλοῖς χρόνοις ἰδρυθῆναι ὑπὸ Μαρκέλλου τῆς Συρακούσας
 ἐλόντος. ἐστὶ δὲ καὶ γῶμης, ἢ τῆς Δία βουουλίας νεῶς, ἢ Μέν-
 τεμ καλοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ Σκαῦρος Αἰμύλιος πρὸ τῆς
 Κιμβρική τοῖς χρόνοις γερνῶς κατέρωσεν, ἢ δὴ τότε λῶ-
 γων καὶ σοφισμάτων καὶ φιλομαχίας Ἑλληνικῆς εἰς τὴν πό-
 λιν παρεῖσθαι. σοφίας δὲ ἐπὶ μέγιστον καὶ νῦν ἰερόν οὐκ ἔ-
 χουσιν, ὅσδε σωφροσύνης, ὅσδε καρτερίας, ὅσδε μεγαλ-
 ψυχίας· ἀλλὰ τὰ γε τῆς τύχης ἰερόν πάμπολλα καὶ παλαιά
 καὶ λαμπρὰ πρὸς πᾶσιν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἐῖδρυται καὶ
 καταμεικταὶ τοῖς ἐπιφανέστατοις μέρεσι καὶ τόποις τῆς πό-
 λεως. καὶ τὸ μὲν τῆς ἀνδρείας τύχης ἰερόν, ἀπὸ Μαρκίου
 Ἀγκου τῆς τετάρτου βασιλέως ἰδρυθῆναι, καὶ ὀνομασθῆναι οὕτως
 ἐπὶ πλείστον ἀνδρείας ἢ τύχης εἰς τὸ νικᾶν μετέστηκε. τὸ δὲ τῆς
 γυναικείας αὐτῆς, ἀπὸ τῆς γυναικῶν αἰ Μαρκίου Κοριολά-
 νου ἀπέσφραξαν ἐπάγοντα τῆς Ρώμης πολέμοις, καλοῦσιν δὲ
 ὅσδε εἰς ἀγνοεῖ. Σέρβιος δὲ Τύλλιος, ἀπὸ τῆς βασιλέων μά-
 λιστα καὶ τὴν δυνάμιν ἀνέστησας τῆς δῆμου, καὶ τὸ πολίτευ-
 μα κρομήσας, καὶ τὰς μὲν ὅτι τῆς ψηφιοφείας,
 τὰς δὲ τῆς γραμμάτων, πρὸς τῆς δὲ πρὸς, καὶ βίων ὅτι-
 σκετος καὶ σωφροσύνης ἡμοῦδος, καὶ δοκῶν ἀνδρείοτατος
 εἶναι καὶ φρονιμώτατος, αὐτὸς ἐαυτὸν εἰς τὴν τύχῃ ἀνήπτε,
 καὶ ἀνέδειτο τὴν ἡγεμονίαν, ὅς ἐκείνης· ὥστε καὶ συνε-
 ναι δοκεῖν αὐτῷ τὴν τύχῃ, ἀλλὰ πρὸς θυεῖδος κατα-
 βαίνουσιν εἰς τὸ δαμάτιον, ὁ νῦν φερεῖλλαν πύλῃν κα-
 λοῦσιν. ἰδρύσατο δ' οὖν τῆς τύχης ἰερόν ἐν μὲν Καπιτωλίῳ, ὅ
 τῆς ἀριμυθίας λεγόμενης, ὁ πρὸς τὸν οὐρανὸν
 τῆς ἀν' ἐρμῆν ἄσπεϊ· καὶ τὸ τῆς Ὀφειχθέντης, ἢ οἱ μὲν, πειθύνον, οἱ δὲ, μελιχρον εἶναι νομίζουσι. μάλ-
 λον δὲ τῆς Ρώμηκας ἑσπας ὀνομασίας, Ἑλληνιστὶ τῆς δυνάμεις τῆς ἰδρυμάτων πειρασμοῖς καταειρηνοῦ-
 σαι. καὶ γὰρ ἰδίας τύχης ἰερόν ἐστιν ἐν Παλατίῳ, καὶ τὸ τῆς ἰσχυρίας, εἰ καὶ γελοῖον, ἀλλ' ἔχον ἐκ μεταφο-
 ρῆς ἀναλωφρον, οἷον ἰσχυρῆς τὰ πόρρω καὶ κρατούσης συμπαροσφύρα. πρὸς δὲ τὴν Μισκώσαν καλοῦσιν κρη-

A neque ad tantam hominum multitudinem ac vir-
 tutem incrementa facere. nunc istius temporis pax
 videtur Romanis quasi commeatus fuisse ad bel-
 la quæ postmodo inciderunt sustinenda: & athle-
 tæ instar populus è certaminibus sub Romulo obi-
 tis in pace x l i i i annorum corpore exercita-
 to vires sufficientes aduersus hostes futuros para-
 uisset. Nam neque famem, neque pestem, neque
 sterilitatem terræ, neque alienam æstate hyemeve
 tempestatem illis annis Romæ ferunt incubuisse:
 nimirum non humana prudentia, sed diuina for-
 tuna illud tempus gubernante. Ergo tunc Iani
 quoque bifores portæ, quam Belli portam vocant,
 clausæ sunt. aperiebantur enim cum esset bellum,
 pace facta claudebantur. Numa mortuo apertæ
 sunt, bello cum Albanis commisso. sexcentis de-
 inde aliis bellis continenter subsecutis, quadrin-
 gentis post & octoginta annis iterum clausus est
 Ianus, post Punicum primum bellum pace par-
 ta, C. Atilio, & T. Manlio Coss. Ab illo anno
 rursus apertus fuit, duraueruntque bella vsque ad
 victoriam Augusti Actiacam. tunc arma Roma-
 norum exiguo tempore conqueuerunt, Canta-
 briticis tumultibus, bellisque Gallicis & Germa-
 nicis irruentibus, pacemque conturbantibus. At-
 que hæc adiecta sunt fortunati Numæ testimoni-
 um exponentia. Sed & qui eum secuti sunt reges,
 Fortunam admirati sunt, vt principem alumnam-
 que Romæ, & (quod Pindarus dixit) quæ re-
 vera vrbem ferret. Id sic considerare licet. Tem-
 plum Virtutis est Romæ, sed fero conditum mul-
 tis ab Urbis initio annis, à Marcello qui Syracu-
 sas cepit. Est etiam Mentis: sed id dedicauit Scau-
 rus Æmilij qui bello Cimbrico vixit: cum iam ora-
 toria ars, & argutiæ sophistarum in vrbem se in-
 finuassent. Sapientiæ in hunc vsque diem templum
 non habent, neque Temperantiæ, neque Tole-
 rantia, neque Magnanimitatis. Fortunæ vero
 templa permulta antiqua & splendida omnis gene-
 ris fere honoribus posita sunt, & permixta partibus
 ac locis Romæ potissimis. Virilis Fortunæ templum
 ab Anco Marcio quarto rege est ædificatū: nomen-
 que inde petatum, quod ad victoriā parandam for-
 titudini fortuna plurimum adfert adiumenti. Mu-
 liebris Fortunæ templum dedicauerunt matronæ,
 cum Marcium Coriolanum hostes aduersus Ro-
 mam ducentem auertissent: quod nemo ignorat.
 Ser. porro Tullius, qui omnium regum maxime &
 potentia auxit populi, & temp. ornauit, ordinemq;
 census, ordinem militiæ instituit, primusq; censor &
 inspector vitæ ac modestiæ ciuium fuit, creditusque
 est vir fuisse fortissimus ac prudentissimus: ipse sci-
 psum ad fortunam reiecit, eiq; regnum suum acce-
 ptum tulit: ita vt etiam cum eo cōsuescere Fortuna
 putaretur, per fenestellam in domū eius descendēs.
 Is ergo Fortunæ templa posuit, Primigeniæ in Ca-
 pitolio, & Obsequentis, Est & Priuatæ Fortunæ tē-
 plum in Capitolio, & Viscosæ. quod etsi ridiculū est
 cognomen, tamen translatione contemplandā For-
 tunæ naturā exhibet, eminus ad se trahentis, & tan-
 gentia retinentis. Ad fontem, qui Muscosus dicitur,

Virgin
 verlan
 est ara
 apud an
 pellatio
 Seruius
 sommar
 maxime
 hostili
 manis
 mam ne
 Tarquin
 clientu
 Ocrefi
 nes a reg
 consu
 gnem in
 membru
 ostent
 data ac fa
 virginem
 illo cōclu
 adscribu
 iam noum
 cias non i
 sublatam
 somnum
 fuisse mu
 testimoni
 dicium in
 dio Tana
 regum hi
 dum fuit
 alacri qui
 tus est in
 randum a
 mam teip
 manfur
 tur, quod
 pit, & pra
 deamur ei
 prisca tem
 fugere &
 tiffimas ad
 fra se con
 requiri m
 thaltifera
 rat & tam
 rerum pro
 tantam p
 manibus a
 ne & acce
 ni imperij
 phza alia
 occurrunt
 secundo o
 tectoru
 sed captis
 continent
 dentibus.
 fit. vna ac
 mel victi
 sui
 in. t
 edo
 Ma

εἰς αὐτὸν μίαν ὁρμὴν στρατῶν Ἀρμενίαν, Περσικήν, Ἰβη-
 ρίαν, Εὐξείνιον, Συρίαν, Ἀραβίαν, Ἀλβανούς, Ἰβη-
 ροὺς, τὰ μέγιστα Καυκάσου καὶ Ὑρκανῶν καὶ τοὺς αὐτῶν
 ὁπερρῶν τὴν οἰκουμένην ὠκεανὸς εἰδενικῶντα. Νο-
 μάδας μὲν ἐν Λιβύῃ μέχρι τῆς μεσημβρινῶν ἀπέχουσαν
 ἰόντων, Ἰβηρίαν δὲ Σερτωρίω συνουσήσασαν ἄχρι τῆς
 Ἀτλαντικῆς κατεστρέφατο θαλάσσης. τὰς δὲ Ἀλβανῶν
 βασιλεῖς διωκόμενοι ὅτι ὁ Κάσσιον πέλαγος ἔστησε.
 ταῦτα πῶτα κατάρθωσε δημοσίᾳ τύχῃ χρωόμενος, εἶτα
 ὑπὸ τῆς ιδίας ἀνετεστάτη μοίρας. ὁ δὲ Ρώμιων μέγας
 δαίμων οὐκ ἐφήμερος πνύσας, ὁδὸν καὶ ἀκμῆσας
 βραχυῶς, ὡς ὁ Μακεδῶν ὁδὸν χερσαίος μόνον, ὡς ὁ Λακώ-
 των ὁδὸν ἐναλίως, ὡς Ἀθιωτῶν ὁδὸν ὄντι κινήσις, ὡς ὁ
 Περσῶν ὁδὸν παρὰ πλουσίαν, ὡς ὁ Κολοφωνίων ἄλλ'
 αἰῶθεν ἐκ πρώτων ἡμέσεων τῇ πόλει συνήσασας, καὶ
 συναυξήσις καὶ συμπολιτευσάμενος, καὶ ὁδὸν βίβ-
 βος ἐν γῆ καὶ θαλάττῃ, καὶ πολέμοις καὶ εἰρήνῃ, καὶ
 πρὸς βαρβάρους καὶ πρὸς Ἑλλήνας. Ἐπὶ Ἀντίοχον τὸν
 Καρχηδόνιον, φθόνῳ καὶ ταῖς πολιτικαῖς δυσμενείαις, μη-
 δένος οἰκῶν ὁπερρῶντος, ὡς πρὸ χείμαρρον ἔξέχεε καὶ κα-
 τήλασε πρὸς τὴν Ἰταλίαν. ὁδὸν τὸ Κίμβρων καὶ τὸ
 Τυθόνων στρατεύματα μεγάλοις ἀφαιρήμασι τόπων καὶ χρο-
 νῶν ἐχόμενος καὶ διασπασεν, ἵν' ἀρχέσει Μάριος ἐκατέρωθεν
 ἀπὸ μέγιστος μαχόμενος, καὶ μὴ συμπεσοῦσα τελευτῶντα
 μυριάδες ἀνδρῶν ἀπὸ τῆς καὶ ἀμάχων ὀπλῶν ἰμοδὸν κα-
 τακλύσασιν τὴν Ἰταλίαν. Ἐπὶ τῷ Ἀντίοχῳ μὲν ἠγροῦντο
 πολέμου μὲν Φιλίππου, Φιλίππος δὲ κινδυνώοντος Ἀν-
 τίππου, πρὸς τὴν ἡμέραν ἐπιπλε. Μιθριδάτι δὲ, τῷ Μαρι-
 κῶ πολέμου τὴν Ρώμῃ ὁπερρῶντος, οἱ Σαρματικῶν
 καὶ Βαβαρικῶν πολέμοι κατεῖχον. Τηρατίου δὲ Μιθρι-
 δάτου λαμπερῶν μὲν ὄντος, ὑπόνοια καὶ φθόνος ἐχόμενος,
 ἠπλωμένῳ δὲ ἀνέμιζεν ἑαυτὸν συναπολέσασθαι. τί δὲ οὐχὶ
 καὶ πρὸς τὰς μεγίστας συμφορὰς ὄρθωσε τὴν πόλιν ἢ τύ-
 χῃ; Κελτῶν μὲν πρὸς τὸ Καπιτώλιον στρατοπεδούοντων καὶ
 πολιορκουμένων τὴν ἀκρόπολιν, νοῦσον ἀπὸ στρατῶν ὄρσε
 κακίῳ, ὀλέκοντο δὲ λαοί. τὴν δὲ νυκτερικῶν ἐφοδῶν αὐ-
 τῶν λεληθῶτων, πᾶσις ἀνδράσις ἢ τύχῃ καὶ τὸ αὐτό-
 ματον ἐκπυσον ἐποίησε ἡμέρας. πρὸς τῆς καὶ βραχυῶς πλῆθος
 διελεῖν, ἴσως οὐκ ἀχαιρὸν ὄντι. μετὰ τὴν ἐν Ἀλφίᾳ ποτα-
 μῷ Ρώμιων μέγιστον ἦσαν, οἱ μὲν εἰς Ρώμην κατε-
 σαντες, ὑπὸ τῆς φυγῆς καὶ παρεσχῆς συνδραπέσαντες
 τὸν δῆμον ἔξεπλῶσαν, ὀλίγων εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀνασκευ-
 ασαμένων καὶ ἀφαιρησάντων. οἱ δὲ ὄντις ὑπὸ τῆς
 Ἑσπῆς εἰς Βηθίους συναθροισθέντες, ἠρωτῶτο δικτάτωρα
 Φούριον Κάμιλλον, ὃν ὄντων μὲν καὶ ὑψαυχῶν ὁ δῆμος
 ἀπεπέισατο καὶ κατέβαλε, δίκη πρὸς ἐπεσοντα δημοσίων
 κλοπῶν πηξάσας δὲ καὶ ταπεινωθείς, ἀνεκαλεῖτο μὲν τὴν
 ἦσαν, ἐν χειρὶ καὶ πρὸς ἀδίδου ἀνυπὸ τῶν ἡγεμονίαν.
 ἵνα οὖν μὴ χερῶν δοκῆ, νόμῳ δὲ λαμβανέιν ὁ αὐτὸς, μηδὲ
 ὡς ἀπεγνωκῶς τὴν πόλιν, ὀπλοῖς ὑπερβαλλούσῃ τὰ τῶν
 στρατῶν ἀποστάσας καὶ πλάγιος, ἔδει τὰς ἐν Καπιτω-
 λίῳ βουλάσας ὁπερρῶντα τὴν τῶν στρατοῦ γῶ-
 μῶν μαχόμενος. ἵνα οὖν Γάιος Γόνπιος αὐτὸς ἀγαθὸς, καὶ τῶν
 δεδομένων ἀντάγγελος ὑποστάσας ἔσασθαι τοῖς
 ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, μέγαν ἀνεδίξασθαι κίνδυνον. ἢ γὰρ ὁδὸς
 ἵνα ἀπὸ τῶν πολέμων κύκλῳ φυλακῆς καὶ
 χερῶν τὴν ἀκρῶν πρὸς ἐχθρῶν. ὡς οὖν ὅτι τὸν ποταμὸν
 ἦλθε νύκτωρ, Φελλοῖς πλάγιος ὑπερβαλλόμενος,
 καὶ τὸ

A vnus vir, vnus expeditionis impetu, in potestatem
 P.R. redegit Armeniā, Pontum, Syriam, Arabiam,
 Albanos, Iberos, & que vsque ad Caucasum sunt at-
 que Hyrcanos, terq; cum orbi terrarū circumfusum
 Oceanus victorem vidit. nam & Nimidas in Africa
 vsq; ad meridionalia litora repressit: & Hispaniam,
 quæ Sertorij à partibus steterat, vsq; ad Atlanticum
 subegit mare: & Albanorum reges insequens ad
 Caspium constitit mare. Hæc ille omnia confecit,
 publica adiutus fortuna: deinde à suo subuersus est
 fato. Nimirum magnus ille Romanorum genius,
 non ad diem vnum spirans, aut exiguo tempore vi-
 gens, vt Macedonum: neq; in terra tantum potens,
 vt Laconum: aut mari, vt Atheniensium: neque sero
 commotus, vt Persarum: neq; subito sopitus, vt Co-
 lophoniorum: sed iam inde à principio cum Vrbe
 adolescens, vnaq; crescens & augens rempublicam,
 constanter adfuit terra marique, in bellis & pace,
 aduersus barbaros & Græcos. Is genius Annibalem
 Carthaginiensem, cum ob inuidiam & ciuiles con-
 certationes populus ei nulla mitteret subsidia, tor-
 rentis instar effudit & consumsit circa Italiā. Is Cim-
 brorum & Teutonum exercitus magnis locorum
 temporumq; interuallis dissiuit, vt sufficere Marius
 posset cum vtrisque seorsim conficiens: ne inter se
 conuictet centum millia hominum inuictorum
 & insuperabilium confertim quasi proluie Italiā
 inundarent. Eadem causa fuit, quod & Antiochus
 cum Philippus bello peteretur occupationibus fuit
 distentus: & Philippus Antiocho in discrimine ver-
 sante iam ante prostratus iacuit. Et Mithridatem
 Marfico bello Romam vrgente, Sarmatica ac Ba-
 starnica bella detinuerunt. Tigranem à Mithridate,
 cum hic rebus prosperis clareret, suspicio & inuidia
 auellerunt: victo socium fortuna fecit, vt communi
 ruina periret. Quid vero? an non extrema mala pas-
 sam Urbem restituit Fortuna? Gallis castra circa Ca-
 pitolium metatis & arcem oppugnantibus
Immisit castrisq; luem, multosq; necauit.
 & nocturnam ipsorum aggressionē, que omnes ho-
 mines fefellerat, Fortuna & Casus prodiderūt. Qua
 de re fortasse intempestiuum nō est paulo prolixius
 differere. Victis ad Aliam, maximaq; clade affectis
 Romanis, alij superstitem Romam præcipiti fuga
 perlatis, populum terrore & tumultu exagitauerunt,
 cum quidem pauci conuasatis rebus in Capitolium
 se contulerunt, ibiq; euentū præstolari sustinuerūt:
 alij recta à clade Veios confluentes, dictatorē dix-
 erunt Furium Camillum. & quem ante rebus vtens
 secundis atq; cristas erigens populus abiecerat atq;
 oppressor peculatus reum factū: cum cōsternatus
 & fractus à clade repetiit, tradens magistratū nullis
 obnoxium legibus. Ceterum Camillus ne temporis
 gratia, sed legitime sibi is delatus magistratus videri
 posset, neue tanquā Vrbe deplorata armis dissipati
 & vagi exercitus comitia conficeret, oportuit sena-
 tores qui in Capitolio erant, militū sententiam, cer-
 tiores de ea factos, approbare. Erat tum C. quidam
 Pontius in exercitu, vir strenuus: qui in se recipiens
 nunciū se decreti iis qui in Capitolio erāt allaturū,
 ingens adiit periculū: cū eundū esset per hostes, qui
 in orbē excubiis & vallo arcē cinxerāt. Vt ergo no-
 tu, ad amnē peruenit, iniecit suberib' latis pectore,

Scor
 berid
 invite
 minu
 dinen
 curua
 confc
 sursum
 excub
 run
 militu
 temer
 stigia
 tim det
 innafc
 liquos
 hostib.
 conten
 maxim
 libus m
 quide v
 sopor o
 rum for
 prode
 aleban
 facile v
 expauc
 te reru
 mo iac
 hostium
 alta voc
 armoru
 medum
 ni, rein
 deiecc
 canis in
 in lectic
 vere ob
 comple
 & que h
 intuens
 na, vrb
 atque o
 tes, fluu
 ferunt p
 ua orna
 neque fi
 & teneb
 ac cad
 rentur
 salutis at
 stantifi
 Postum
 lultres p
 te peric
 tatos, vt
 Quod si
 de Galli
 eos acce
 barbaris
 ne occu
 pus meg
 tis oik
 miasa
 xe Kelt
 βαρβα

ὅθεν ἀμφισβήτησις ἐστὶ πρὸς τὴν τύχην, ὡς οὐχὶ τῆς σω-
 τηρίας αἰτία κατέστη, περὶ ἀπάστασις τοῖς πολέμοις, μᾶλλον
 δὲ ἀποπάστασις τῆς Ρώμης ἀπερσοδοκίταις. ἄλλὰ τί δὲ
 πρὸς ταῦτα ἀγατέροις, σαφέως ὅθεν ὅθεν ὡς κερματὸν ἔχου-
 παὶ καὶ τὰ πρὸς γράμματα ἀγαθὰ φησὶ τῶν Ρωμαίων, καὶ
 συγχρηθῆναι τὸς ἴσους αὐτῶν ὑπομνηματισμοῖς, ὡς Λί-
 βιος ἰσώρηκε. τὰ γὰρ ὑπερῶν μᾶλλον ὄντα δὴλα καὶ καταφανῆ,
 δείκνυσι τὴν τῆς τύχης ἀμεταβλητότητα. ἐγὼ δὲ τίθεμαι καὶ τὴν Ἀ-
 λέξανδρον τελευτῶν, αἰδρὸς ἀτυχήμασι μεγάλοις καὶ κα-
 τὰ φύσιν λαμπροῖς ὑπὸ θάρσους ἀμάχου καὶ φρονη-
 ματος, ὡς πρὸς ἀσπρῶν, φρονημάτων καὶ ἀγαθῶν ὅτι δις μᾶς
 ἐξ ἀυτοῦ καὶ βάλλοντος ἡδὴ τῶν ὀπλων ἀρχαίς εἰς
 τὴν Ἰταλίαν, ὡς πρὸς φασίς μὲν ἰὺ αὐτῆς στρατείας ὁ
 Μολοτῆος Ἀλέξανδρος, ὑπὸ Βρεθίων καὶ Λόχων πε-
 εἰ Παιδαγῶν καὶ κατακεκομμένος. ὁ δὲ ἀγὼν αὐτὸν ὡς ἀλη-
 θῶς ὡς ἐπὶ πύργῳ αἰδεσφότοις, δόξης ἔρωσ καὶ ἡγεμονίας
 ζῆλον ἔσχε καὶ ἀμύλλαν, ὑπερβαλέσθαι τὰ Διόνου καὶ Ἡ-
 ρακλέους πέρας τῆς στρατηλασίας. τῆς Ἰταλίας ἐπι-
 θάνετο τὴν ὀμίην δυνάμειν καὶ ἀκλῶν ὡς πρὸς ἴσους
 πρὸς τεταγμένῳ. ὄνομα γὰρ καὶ δόξα τούτων ὅτι φανερὰ τῆ
 διεπέμπετο πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς ἀθλητῶν μυσταῖς ἐγγυ-
 μασιμένῳ πολέμοις, καὶ ἀγαθῶν ἀγαθῶν ἀγαθῶν οἷον
 συμπεσόντων ὀπλοῖς αἰμηταῖς φρονημάτων ἀδουλώτων.
 κλητῶν μὲν γὰρ ἦσαν ἔπι θισκαδέκα μυσταῖδων ὅσον ἐλάτ-
 τοις, πολεμικῶν δὲ καὶ ἀδουλώτων ἀπύρτων, ὅτι σπῆλαι μὲν
 ἀπὸ ἵππων ἀδουλώσι μὲν ἀσπῶν καὶ ὀπλῶν περὶ ὄντα.

A iam ne controuersia quidem Fortune moueri po-
 test, quin ea salutis causam praebuerit, alio hostes
 trahens, aut potius a Roma praeter omnium exspe-
 ctationem auellens. Sed quid in his refert immora-
 ri, quae certi nihil habent, nihil definiti? cum & res
 Romanorum perierint, & confusi sint commen-
 tarii? ut Liuius narrat. Quae enim posterioribus
 temporibus euenerunt, magis aperta & conspicua,
 Fortunae demonstrant benignitatem. Ego vero
 etiam Alexandri Magni mortem in parte felicitatis
 Romanae pono, viri magnis successibus & rebus
 clarissime gestis in superabili confidentia & elatio-
 ne animi, qui stellae instar ab ortu Solis in occasum
 transiiebat: ac iam in Italiam fulgorem armorum
 iaciebat. Erat ei praescriptio expeditionis sus-
 ceptae Alexander Molossus, apud Pandosiam
 a Brutiis & Lucanis occisus: re autem ipsa gloriae
 amor eum (qui aduersus omnes homines instigabat)
 & aemulatio de imperio stimulat, cupientem ex-
 peditione ultra terminos Bacchi & Herculis pro-
 gredi. Porro autem Italiae audierat Romanam po-
 tentiam atque robur tanquam aciem praepositam
 esse. nam Romanorum nomen & gloriam clarif-
 simorum ad eum fama pertulerat, tanquam athle-
 tarum innumeris bellis exercitatorum.

*Non equidem poterat dirimi sine sanguine pugna,
 si conflisissent inter se armis inuicti, & animis nul-
 lo metui obnoxii praediti. Quippe hi erant nu-
 mero cxxx, millibus non inferiores, bellicosi om-
 nes, fortesque, &
 Gnari cornipedes agitare in praelia duces,
 Et gnari pugna quoque decertare pedestri.*

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΠΕΡΙ
 τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης ἢ δόξης
 λόγος α.

D PLVTARCHI DE ALEXAN-
 dri Magni siue Fortuna, siue vir-
 tute, oratio prior.

Υπὸς ὅτῃς τύχης λόγος ὅστις, ἴδιον καὶ
 μόνον αὐτῆς ἔργον ἀποφανομένης Ἀλέ-
 ξανδρον. δεῖ γὰρ ἀπειπεῖν ὑπὲρ φιλοσο-
 φίας μᾶλλον ἢ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου δυσχε-
 ραίνοιο καὶ ἀγαθῶν οἷον εἰ ποιοῖα δό-
 ξη καὶ πρὸς τῆς τύχης λαβεῖν τὴν ἡγεμονίαν, ἢ ὄντιον αἵμα-
 τος πολλοῦ καὶ τραυματίων ἐπαλλήλων κτύπος, πολλὰς
 μὲν αὐτοῖς ἰνκασίαιεν, ἡματαδὲ αἵματόεντα διέσπρην-
 σεν πολεμίζων, πρὸς ἀμάχους δυνάμεις καὶ ἀπειρα φθ-
 λα, καὶ ποταμοῖς ἀπερσῶν, καὶ πέτραις ἀπὸ ἔξω, ἀβυ-
 λία, καὶ καρτεία, καὶ αἰδρία, καὶ σωφροσύνη πρὸς ἀπειπέ-
 μῶν, αἵματι δὲ αὐτὸν εἰπεῖν πρὸς τὴν τύχην πῶς κα-
 τὰ φύσιν ἐαυτὴν ὅτι γέφυρα. Μὴ μου δὲ βαλλετὴν
 δόξῃ, μηδὲ ἀφαιρῶν περὶ ἀπάστα τὴν δόξαν. Δαρείος
 ἡνὸς ἔργον, ὅτι δούλου καὶ ἀσάνδου βασιλέως, κέρειον
 Περσῶν ἐποίησας καὶ Σαρδαιάπαλος, ὃ τὸ ἀγαθὸν τῆς
 βασιλείας πορφύρεον ἐξήσθη, ἐγὼ δὲ εἰς Σοδ-
 σακῶν δι' Ἀρβηλῶν ἀναβέθηκα, καὶ Κιλικίαν μοι πλα-
 τεῖαν ἀνέειξεν Ἀἰγυπτιῶν, Κιλικίαν δὲ Γερμανίας, ὃν Μιθρι-
 δάτην καὶ Σπιθριδάτην κερσῶν ὀκτώσας διπέρασα. κίσμι σε-
 αὐτὴν καὶ σερμύων βασιλεῶσιν ἀτρώπαις καὶ δυνάμεισιν.

Hæ ergo Fortune oratio est, A-
 lexandrum sibi soli totum vindicantis. Contra autem pro phi-
 losophia differendum est: aut pro
 ipso potius Alexandro indigna-
 te & ægre ferente, si imperium
 gratis & a Fortuna accepisse videatur, quod multo
 sanguine vix affiduis consecutus vulneribus,
*Insomnes noctes per multas peruigil legit,
 Atque dies, dum bella gerit, pugnatq; cruenta:*
 aduersus inuictos exercitus, & innumeragætes, &
 flumina nunquam transmissa, & saxa sagittis inac-
 cessis: consilio, tolerantia, fortitudine, ac tempera-
 tia stipantibus. Arbitror autem ipsum Fortune res
 ab eo gestas sibi adscribentem dicturum: Noli me
 virtuti detrahere, noli meam gloriam deprimere:
 tuum opus est Darius, quem ex seruo & astanda re-
 gis dominum Persarum fecisti: tuum Sardanapa-
 lus, cui purpuram pectenti diadema regium cir-
 cumposuisti. Ego autem victor ab Arbelis ad Susa
 petrexi, & Cilicia mihi latam aperuit Ægyptum,
 Ciliciam Granicus, quem cadaueribus Mithridatis
 & Spithridatis pro ponte usus transiui. Orna te
 ipsam & iacta regibus vulnerum & cruorū exper-
 tibus. illi enim fortunati erant, Ochi & Artaxerxes,
 ὅτι κέραι γὰρ ὅτι καὶ ἦσαν, ὁμοίως Ἀρταξέρξαι.